

Tombre og Lingalaks Kvalitetssystem - Originalkapittel

Avdeling	Originalkapittel
Tittel	6.01.02 Beredskapsplan Sykdom og massedød inkl. alger og maneter LL
Dato	Oppretta: 5. jun 2014, 20:07 Revisjon: 29. jul 2014, 10:24 Revidert av: Kasper Tangen

Beredskapsplan Lingalaks AS SYKDOM OG MASSEDØD

Formål

Å ha en plan for tiltak å tilfelle massedød, eller fare for massedød eller andre former for sykdom eller skader. Eventuelt risiko for massedød, vil kunne oppstå i forbindelse med sykdom, uheldige driftsmessige forhold (dårlig vær, havari), maneter eller algeoppblomstring.

Definisjoner / krav

Beredskapsleder er den som koordinerer alle tiltak på lokalitet og som har ansvar for all kommunikasjon med diverse myndigheter. Dersom vedkommende ikke er tilgjengelig faller ansvaret i prioritert rekkefølge tilsvarende varsling til ledelsen (se Utferelse, punkt 3). Beredskapsleder er den som koordinerer alle tiltak på lokalitet og som har ansvar for all kommunikasjon med diverse myndigheter. Hvem som blir beredskapsleder avgjøres av den i ledelsen som blir varslet (se Gjennomføring, punkt 3). Beredskapsleder har gjennomgått trening å håndtere kritiske situasjoner. Beredskapsgruppen består av et få tall personer, for at den skal arbeide effektivt. Gruppen skal i hovedsak trekke i de store trådene: slik som varsle, skaffe til veie nødvendig utstyr og materiell, takle presse, informere evt. pårørende, kalle inn mannskapet osv. Altså i all hovedsak som blir gjort fra et etablert på stedet (evt. sentralt), en avgjørelse som beredskapsleder tar alt etter hva som er mest passende og effektivt. Beredskapsgruppen skal ha tett kontakt med områdeleder og lokalitetsleder for å få og gi informasjon. Og evt. andre personer, for å få og gi den nødvendige informasjon(eks. fiskehelsetjenesten). Beredskapsleder må også vurdere behovet for å sende ut hele eller deler av sin gruppe, hvis det mangler personell eller ekspertise for en periode (f.eks. frem til det kommer flere mannskap).

Beredskapsplanen er en 2-delt plan. Første del gjelder strakstiltak som blir utført på lokaliteten, andre del gjelder alle videre tiltak som blir iverksett av beredskapsleder med stab. Det er også satt opp en kortfattet plansej som hver lokalitet har hengende på HMS-stasjonen. Bak plansjen ligger det hendelseslogg klar til utfylling.

Ansvar

Daglig leder har det overordnede ansvaret for at det blir tilrettelagt på en slik måte at beredskapsplanen er gjennomførbar og at alle ansatte er gjort kjent med denne prosedyren. Kvalitetsleder er ansvarlig for at prosedyren er oppdatert og blir revidert. Alle ansatte skal kjenne til og arbeide etter innholdet i planen. Den som oppdager forhold som vil føre til sykdom eller massedød av fisk, inkludert alger og maneter, skal straks varsle i samarbeid med varslingsplan.

Gjennomføring

Se alltid etter unormal oppførsel og forøket dødelighet i merdene. Dersom dette oppdages iverksettes varsling etter følgende to-delte varslingsplan. Ved rutinemessig screening etter sykdommer vil man ved påvisning som regel ha lenger handlingsrom enn i akutte situasjoner. Første del av beredskapsplanen er derfor ikke nødvendig å gjennomføre, men man skal varsle ledelsen iht. punkt 3 – når det oppdages/straks positive prøver skal foreligge.

Første del - når det oppdages

1. Sykdom, massedød eller fare for massedød oppdages.

1. Strakstiltak – utføres i løpet av maks 15 min (eller så raskt som mulig). Når sykdom eller massedød oppdages skal alt pågående arbeid stanses. Dette gjelder også føring.

1. Varsle ledelsen i prioritert rekkefølge – en av disse vil fungere som beredskapsleder
  1. Områdeleder Tore Haukås / Kristen Kvalheim. Tlf.: **951 17 578 / 960 15 557**
  2. Teknisk ansvarlig Turid Leithe. Tlf.: **995 33 901**
  3. Oddvar Fernsteinevik. Tlf.: **982 66 748**
  4. Lars Heine Kåsa. Tlf.: **981 88 713**

NBI! Noter tidspunkt for når de ulike hendelsene finner sted (oppdagelse av (mistanke) rømming, gjerfångstgarn/vorkastnot satt ut og varling til ledelse) på vedlagt hendelseslogg bak denne plansjen.

Vær tilgjengelig på telefon!

Andre del – koordineres av beredskapsleder

Beredskapsleder overtar koordinering og kommunikasjon. Beredskapsleder kan koordinere og om nødvendig beordre nødvendig mannskap for å håndtere situasjonen.

Fyll fortløpene inn i hendelseslogg, se vedlegg til denne beredskapsplan. All informasjon omkring denne hendelsen lagres i egen mappe på selskapets server.

1. Dobbeltsjekk at strakstiltak er iverksatt.

1. Det er viktig at det så snart som mulig fås oversikt hva som er faren og eventuelt omfanget av dødeligheten – sykdom, massedød eller fare for massedød pga. alger eller maneter. Ved sykdom, se punkt 11. Ved alger eller maneter, se punkt 12. Ved påvisning av sykdomsfremkallende agens gjennom rutinemessig screening, se punkt 13.

1. Sette stab. Reaksjonstid på å sette stab skal være maks 30 minutter. Første møte foregår på telefon der alle i stabinger inn til selskapets konferansenjeste på Tlf.: **06338**, pinkode 05062014. Beredskapsleder avgjør hvem staben skal bestå av. Det kan være:

- Beredskapsleder
- Lokalitetsleder
- Områdeleder
- Daglig leder
- Teknisk sjef

Vurder om hvilke øvrige personer som skal være med: Fiskehelsetjenesten, førere av evt. båter, annet mannskap, kvalitetsleder mm. Avgjør om det skal sendes noen ut på selve lokaliteten for å bistå der.

1. Beredskapsleder sørger for å få utstyr og personell på plass for å ta hand om fisken som dør eller som står i fare for å dø. Avgjør om det skal sendes noen ut på selve lokaliteten for å bistå der. Alt mannskap i selskapet kan disponeres i slike situasjoner.

1. Handtering av den døde fisken utføres som opplyst under.

1. Få på plass alt nødvendig utstyr som er tilgjengelig i firma.

1. Kontakte og varsle om nødvendig forsikringselskap.

1. Kontakte og varsle om nødvendig enslisjebåt. Ved krav om destruksjon, ta kontakt med Tank og Masse-transport (TMT) snarest for å informere om mengder på telefon er 56 14 73 00. Destruksjon må klareres med forsikringselskap. Avgjørelsen om destruksjon skal også avklares med daglig leder.

1. Kontakte om nødvendig brønnbåt. Nødsakt må klareres med forsikringselskap.

1. Kontakte om nødvendig slakteri. Vi har kontraktfestet bistand ved slike uforutsette hendelser, og hvis så skjer, skal slakteriet prioritere dette arbeidet. Nødsakt avtales separat (står i kontrakten vår).

1. Utbrudd av sykdom vil trolig skyldes ILA, IPN, PD, CMS, HSMB, AGD, epteliocytosis, eller vintersår. Kombinasjon av brå endringer i vannmiljø, eller ekstreme forhold kan forårsake massedød der fisken allerede har nedsatt helsestatus.

Ved mistanke om sykdom skal fiskehelsetjenesten og Mattilsynet (22 40 00 00) varsles. Videre oppfølging i samarbeid med fiskehelsetjenesten.

Vurder om også Fiskeridirektoratet (ved fare for havari) på telefon 03495, og miljømyndighetene (ved fare for forurensning med fisk) skal kontaktes.

Kontakte oppdriftsfirmas som har lokaliteter i samme område.

Kontakte fiskehelsetjenetverket og informer om situasjonen.

Dersom nødsakt er aktuelt må dette avklares med Mattilsynet og forsikringselskap.

Korrigerende tiltak som medisiner eller slaktning iverksettes i samråd med fiskehelsetjenesten.

Behandling av medisineret fisk skal være i henhold til prosedyre for avfallshåndtering eller avtale med mottaker.

1. Ved **algeoppblomstring** og maneter skal følgende varsles
  - Fiskeridirektoratets regionkontor
  - Naboanlegg
  - Forsikringselskap

Ved massedød kontaktes Tank og Masse-transport, som er godkjent for håndtering og henting av større mengder dødfisk. Behandling av medisineret fisk skal foregå i henhold til prosedyre for avfallshåndtering eller avtale med mottaker.

Alternative oppsamlings- og mottaksordninger bør vurderes (ringnotsurpore, sildeotefabriker).

Ta ut vannprøve. Det skal tas ut vannprøve etter følgende prosedyre:

- Utstyr: Prøveflasker, vannhenter (dersom dette finnes), prøvetakingskje og blyant. Dersom vannhenter eller prøveflasker ikke finnes, kan brusflasker og lignende som er godt skyllet brukes. Rester av innholdet kan ødelegge prøven!
- Bruk helst vannhenter til å ta prøvene, men brusflaske og lignende som er godt skyllet er et godt alternativ.
- Prøveflasken fylles til det er 2-3 centimeter luft igjen til toppen. Skru korken godt igjen og oppbevar prøven mørkt og kjølig inntil den skal sendes med egnet transport.
- Fyll alltid ut prøvetakingskjea for hver prøvetakingsstasjon med så mange opplysninger som mulig. Skjemaet skal sendes med vannprøven.
- Kontakt og send prøvene til: SINTEF Fiskeri og havbruk, 40 00 53 50.

1. Ved påvisning av sykdomsfremkallende agens gjennom **positivt prøveresultat etter screening** skal følgende varsles:
  - Naboanlegg
  - Skriftlig beskjed (e-post) til fiskehelsetjenetverket

Det vil være en løpende vurdering mellom daglig leder, salgs-/økonomisjef, lokalitetsleder, områdeleder/produksjonssjef, fiskehelsetjenesten og de som analyserer prøvene (PatoGen Analyse AS og Pharmaq Analytix AS) på hvilke tiltak som skal iverksettes.

Når et sykdomsfremkallende agens er påvist er det ikke sikkert at man får utbrudd av klinisk sykdom (økt dødelighet), eller en virusutskillelse som er så stor at den kan smitte andre lokaliteter i nærheten. Dette avhenger av den generelle helsen og velferden til fisken i anlegget, årstid/temperatur, håndtering og andre former for påført stress.

Hvilke tiltak som skal iverksettes bestemmes av daglig leder, salgs-/økonomisjef, lokalitetsleder, fiskehelsetjenesten og de som analyserer prøvene. Fortsett uttak av prøver er viktig for å følge sykdomsutviklingen i anlegget, og for å få et grunnlag for når man kan forvente å få økt dødelighet. Aktuelle tiltak som skal vurderes er:

- Forsøtt og strategisk utslaktning av affiserte merder
- Vurderer mer skånsom og mindre stressende arbeidsoperasjoner (avlusing i presenning framfor i brønnbåt mm.)
- Føringstrategi
- Annet?

Ved økende dødelighet eller massedød, se punkt 11.

All form for kontakt mellom lokalitet med påvist smitte og andre lokaliteter/båter/utstyr/personell skal foregå på en smittehygienisk forsvarlig måte. Dette innebærer vask og desinfeksjon av båter/utstyr, og eget tøy til besøkende personell.

Handtering av den døde fisken:

"Normal" dødelighet håndteres av virksomheten selv i henhold til egne prosedyrer.

Pumpe opp dødfisk så hyppig som nødvendig. Om mulig, skal svimlere tas ut av merdene, og avlives på forsvarlig måte.

Registrere antall døde fisk. Kverne og ensilero omgående. Kvern og tank på flåter er tilstrekkelig for å ta unna en større dødelighet som er forårsaket av sykdom eller havari på en merd.

Alternative oppsamlings- og mottaksordninger bør vurderes (ringnotsurpore, sildeotefabriker).

Ferdig enslisje leveres til godkjent mottak via godkjent transportør. Bedriften må legge forholdene til rette for effektiv henting av dødfisk.

Det er også etablert samarbeid med brønnbåtselskap som kan suge opp dødfisk direkte fra merd og inn i brønn. Dersom kapasiteten på eget utstyr ikke er tilstrekkelig kan dødfisken fraktes med brønnbåt til Hafi for kverning der (se vedlagt avtale).

Frakt til Hafi skal klareres med Mattilsynet og andre offentlige instanser. Slakteriet har rutiner for mottak av svimlere i brønnbåt på vei til slakterier. Forløpet her blir at brønnbåt kontakter mottaker/slaktere for å avtale lossing i merd/oppløst merd.

Øystrand og Øydrott er eneste båter i regionen med UV-anlegg for behandling og utløpsvannet fra brønnen. Med skyveskott på denne båten kan BBS frakte og levere syk fisk uten fare for annen oppdrett i farleden. Hvis slakteriet ikke har kapasitet til å motta så store mengder vann som har behandlingskrav, har nevnte brønnbåter også mulighet til behandling av vannet etter landlossing.

Ved en akutt massedød må virksomheten hente inn ekstern hjelp til både opptak, kverning og bortføring av dødfisk. Ved massedød kontaktes selskap (TMT) som er godkjent for håndtering og henting av større mengder dødfisk.

All kommunikasjon med myndigheter (inkl. F.dir.) og media **SKAL** gjennomføres av beredskapsleder, eller etter avklaring med beredskapsleder!

Ved eventuelt interju med utenforstående skal enten beredskapsleder, daglig leder og/eller advokat kunne være til stede.

Oppfølring

Allt personell som skal jobbe med dette arbeidet på skal gjennomføre intern opplæring i denne prosedyren – både teoretisk, og praktisk sammen med en erfaren person. Dette innebærer også gjennomgang av risikovurderinger, relevante prosedyrer, beredskapsplaner og BHB. Opplæringen skal dokumenteres.

Alle som kan få rollen som beredskapsleder, skal årlig gjennomføre trening (teoretisk eller praktisk).

Referanser

- Hendelseslogg
- Varslingsplan
- Prosedyre Handtering av dødfisk
- Kontrakt TMT
- Kontrakt HaFi
- Prøvetakingskjea vannprøve

